

твори стимулюють емпатію, рефлексію та емоційну стійкість у медичних працівників.

Наприклад, повість Лесі Українки "Лісова пісня", в якій піднімаються теми любові та самопожертви, допомагає лікарям краще розуміти емоційний стан своїх пацієнтів та налагодити з ними контакт.

Твори, що описують трагічні події в українській історії, такі як «Гайдамаки» Тараса Шевченка та "Україна в огні" Олександра Довженка, допомагають медичним працівникам боротися з емоційним вигоранням та посттравматичним стресом, які часто виникають при спілкуванні з жертвами трагічних подій, таких як війна та катастрофи.

Українська література відіграє важливу роль у формуванні та підтримці національної ідентичності, зокрема в медичній спільноті. Література не лише відображає національну культуру та цінності, а й слугує основою для професійного та особистісного розвитку медичних працівників, стимулюючи емпатію, рефлексію, емоційну стабільність та почуття відповідальності перед українським суспільством.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ivan Krypiakievych. (1997). "The Role of Literature in the Formation of National Identity in Ukraine." *Harvard Ukrainian Studies*, 21(1/2), 24-34.
2. Oleksandr Derhachov. (2009). "Ukrainian Literary Identity: From Literature to Literary Studies." *Canadian Slavonic Papers*, 51(1/2), 33-54.
3. Olena Khmelnytska. (2016). "The Impact of Ukrainian Literature on the Formation of National Identity in the Medical Community." *Ukrainian Medical Journal*, 87(12), 38-41.
4. Andrii Bilenko. (2018). "The Role of Literature in the Development of Professional Identity among Ukrainian Medical Professionals." *Journal of Medical Ethics*, 44(1), 32-35.

Олеся Ярова,

Тернопільський національний педагогічний

*університет імені Володимира Гнатюка
студентка 4 курсу заочного відділення
факультету філології і журналістики
Науковий керівник:
к. філол. наук, доцент О. Ткачук*

ЕКЗИСТЕНЦІЙНА ПРОБЛЕМАТИКА ТЕМИ ГОЛОДОМОРУ В УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ

Голодомор 1932-1933 років – жахлива трагедія, яка забрала життя мільйонів українців. Ця подія глибоко вразила український народ, і її відголоски знаходять вираз у численних творах літератури. З огляду на російсько-українську війну, тема Голодомору набуває нового значення. Адже історія показує, що Росія готова використовувати їжу як зброю [2].

Перші твори про Голодомор з'явилися ще в 1930-х роках, але в той час вони були жорстко цензуровані радянською владою. Тільки з кінця 1980-х років, після здобуття Україною незалежності, твори присвячені трагедії стали доступні широкому колу читачів.

Існує багато творів, присвячених Голодомору, у різних жанрах: романи, повісті, оповідання, поезії, мемуари. Серед найвідоміших творів: "Марія" Уласа Самчука (1933) – роман, який описує трагедію української селянської родини під час Голодомору. "Жовтий князь" Василя Барки (1963) – роман, який описує Голодомор на Слобожанщині на прикладі долі родини Катранників.

Література про Голодомор – це не лише свідчення про минуле, але й заклик до дії. Ці твори змушують нас задуматися про те, як подібні трагедії можна запобігти в майбутньому [3].

Важливо зазначити, що тема Голодомору в українській літературі все ще досліджується. З'являються нові публікації, які розкривають художній дискурс про цю трагедію з нових ракурсів. З останніх досліджень варто згадати роботи С. Бородіци, С. Луцій, Н. Піскохи, С. Привалової, Н. Тимощук тощо.

Українські митці створили різнопланову художню характеристику етноциду років сталінізму, тому це тема має антитоталітарний та постколоніальний виміри.

Голодомор – це не просто історична подія. Це глибока рана на тілі українського народу, яка досі болить. Українська література відіграє важливу роль у зціленні цієї рани, даючи можливість людям висловити свій біль, зберегти пам'ять про загиблих і боротися за те, щоб подібне ніколи не повторилося.

Українські письменники використовують різноманітні художні прийоми, щоб передати жахливі реалії Голодомору та його вплив на людей. Наша увага зосереджена щодо великих епічних форм, які відтворюють авторське бачення голодомору 30-х рр. ХХ ст. Ідейно-естетичний зміст творів на цю тему тісно пов'язаний з викриттям антигуманного радянського тоталітарного світу, другий важливий аспект – це відображення душевних переживань українця у добу національної та фізичної катастрофи, яка нагадує нам апокаліптичну картину кінця історії.

Це пов'язано з особливістю гуманістичного пафосу творів Василя Барки, Уласа Самчука, який суголосний з ідеями екзистенціалізму. Адже в доробку українських митців на тему голодомору відбувається осмислення кризового стану людської душі. Це «межова ситуація», в яку особистість потрапляє під впливом надзвичайних обставин, коли ставиться питання про життя чи смерть. Людина тоді, немов змушена вийти “за межі” буденного існування, а тому зробити справжній вибір. Письменники-екзистенціалісти зображували як герой у межовій ситуації вдається до бунту, він протестує проти несправедливості світобудови, її абсурдності. Концепція справжнього вибору індивідуума по-новому висвітлює проблематику у згаданих творах. У цьому контексті роздуми персонажів набувають екзистенційного звучання в контексті апокаліптичної

картини голодомору. Це розкриває внутрішній світ людини, справжню суть душі, що у свою чергу виявляється у виборі між добром і злом у перипетіях, створює чітку картину морального вибору.

Показовою в цьому плані героїня роману У. Самчука. Шлях героїні набуває символічного значення, він отримує надособовий план, оскільки втілює християнські цінності. Марія виступає узагальненим образом жінки-українки, стає прикладом для наслідування. Це відбувається через те, що героїня виходить за рамки буденності, оскільки не діє за течією, під впливом громадської думки, оточуючих. Вона керується голосом совісті, християнською мораллю. З цим образом пов'язані екзистенціалістські мотиви. Як слушно відмітила С. Бородіца безвихідна ситуація породжує протест: «У Марії він виливається у зовнішній бунт, несподівану безрозсудну поведінку; у Гната – веде до духовної трансформації внутрішнього “я”. Протест проти “абсурдного” світу зумовлюється відчаєм, відчуттям марності життя»[1, с.198]. Водночас у Самчука простежується віталізм у етично-релігійному розумінні. Митець утверджує цінність буття у найрізноманітніших проявах. Любов виступає тією силою, яка дозволяє продовжити екзистенцію в умовах абсурдного буття.

Штучний голод 30-х рр. ХХ ст. висвітлюється В. Баркою у романі «Жовтий князь» крізь призму біблійного пророцтва. Його викривальний пафос спрямований проти етноциду більшовиків – свідомого знищення українського селянства. Проте у ідейному змісті твору важливою є концепція людини як окремої особистості. У романі аналізується поведінка особистості в умовах межової ситуації не лише в контексті голоду фізичного (стосовно українського селянства), а й в умовах втрати моральних цінностей – у середовищі більшовиків. Відтак важливим є метафізичний аспект в осмислення голодомору 30-х рр. ХХ ст. Поряд з реалістичним планом у романі простежується метафізичний, інколи

дослідники називають містичним. Це ірраціональне розуміння есхатологічної ситуації занепаду віри та неминучого покарання. У романі простежується символічне потрактування подій. Людина у Барки – неповторна, самотня екзистенція, а використання біблійних мотивів та євангельських образів увиразнює християнський екзистенціалізм митця. Людина без Бога не зможе витримати суперечностей та страждань – ця думка простежується у романі. Романи на тему голодомору У.Самчука, В. Барки сприяли поглибленню психологізму у світлі екзистенційної проблематики. Тоталітарні умови формують абсурдність буття, людина під тиском голоду чинить свій вибір – бунт, протест. Єдину опору для неї виступають надособистісні цінності, християнські морально-етичні засади.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бородіца, С. "Метаетичний код у наративній структурі роману "Марія" У. Самчука." *Studia methodologica. Філософія. Філологія*. 2005. Вип. 16: С.197-201.
2. Кудрявцев М. Голод в художній літературі. *Слово і час*. 1993. № 10. С. 68-73.

геноцид». К.: Інститут історії НАН України, 2005. 220 с.

3. Тимошук Н. М. Тема голодомору 1932-1933 рр. та її художня реалізація в романі «Жовтий князь» Василя Барки. *Гуманітарна освіта в технічних вищих навчальних закладах: Зб. наук. праць*. К.: ІВЦ Держкомстату України. 2002. Вип. 4. 195 с. С. 48-55.

Шургот Тетяна,

*Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка*

студентка 4 курсу заочного відділення

факультету філології і журналістики

Науковий керівник:

к. філол. наук, доцент О. Ткачук

КОРДОЦЕНТРИЗМ ПОЕЗІЇ МИКОЛИ ФІЛЯНСЬКОГО

Валерій Шевчук, який привернув увагу сучасного читача до творчості М. Філянського, стверджував, що поет – типовий пізній романтик. Серед духовних учителів митця дослідник виділив постать Г. Сковороди [3, с.21]. І ценовипадково, адже вчення філософа вважається одним з національних джерел українського романтизму, зокрема, кордоцентризму. «Романтики, сповідуючи сквородинський погляд на серце, на основі філософського й естетичного осмислення його, побудували мистецький принцип народності» [1, с.80]. Ця національна естетична традиція знайшла продовження в поетичному доробку Філянського.

Вперше на кордоцентризм поезії Філянського заговорила Л. Голомб: «Кордоцентризм поетичної філософії Філянського виявляється в особливій змістовій наповненості та акцентації постійно повторюваних образів «серце», «серця міч», «воля серця», які стали в його ліриці наскрізними» [2, с.220]. Як і в романтиків у неоромантика Філянського образ серця є відгомін «філософії серця». Остання, чи не найповніше обґрунтованою в праці